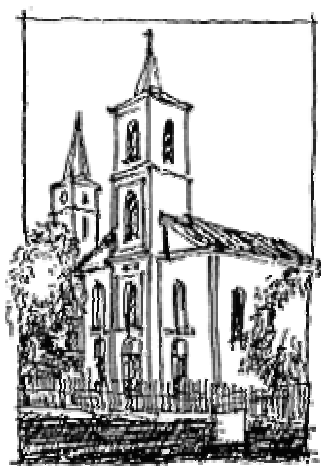
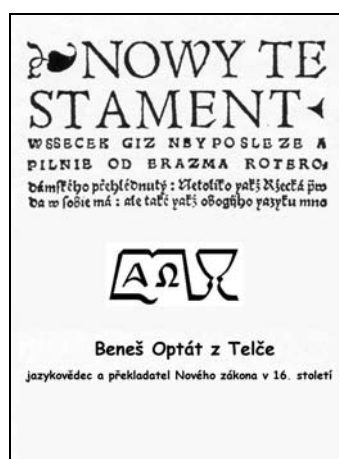




HILAS

STŘEDISKA ČESKÉ REFORMACE



V TELČI A VELKÉ LHOTĚ u Dačic

13

2008

Vydává pro informaci svých členů

VERITAS

historická společnost pro aktualizaci
odkazu české reformace, o. s.

Výstava Evropské setkání v Telči – Cesta Evropou s Konferencí evropských protestantských muzeí

Výstava připomínající 18 proběhlých ročníků Konference evropských protestantských muzeí a zejména jedenáctou konferenci v pořadí, která se konala v roce 2001 v Telči a Velké Lhotě u Dačic, připomněla výstava instalovaná ve dnech 10–31/5/2008 v Justičním sále telčského zámku. Samostatným panelem byla připomenuta každá z konferencí. Spolu s titulním listem sborníku z konference na nich byly i další propagační materiály k místu jejich konání. Výstavu dále obohatily trojrozměrné exponáty ze sbírky **VERITAS**, zejména staré tisky. K výstavě vyšel katalog v češtině, němčině, angličtině a francouzštině.

V sobotu 10/5 se ještě před vernisáží konal dopoledne v Univerzitním centru MŠMT v Telči úvodní seminář k otvírané výstavě. Při něm promluvila o vývoji Konferencí evropských protestantských muzeí, jejich náplni a místech jejich konání doc. Melmuková za historickou společnost **VERITAS**. Seminář pokračoval příspěvkem prof. Gustava Reingrabnera z Rakouska na téma Evangelická kultura a dějiny v rakouských muzeích. Zejména tento referát zpřístupnil mnohé v českých zemích málo známé skutečnosti dějin rakouského protestantismu. Samotná slavnostní vernisáž se uskutečnila odpoledne za přítomnosti zástupce Státního zámku Telč, místostarostky města Telče a kurátora zemské výstavy v dolnorakouském Hornu Antona Kurze. Hudební doprovod obstaral ředitel ZUŠ v Telči Mgr. Lubomír Zadina.

Pro dokumentaci přinášíme několik ilustrativních fotografií ze semináře, vernisáže i výstavy samotné (jejich autorem je Miroslav Soukup ml.). ■



Zprávy z Evangelického tolerančního areálu ve Velké Lhotě

V letošním roce musela být zcela rekonstruována čtyřdílná informační tabule naproti vchodu do dolního kostela, protože původní tabule byla v důsledku extrémních povětrnostních podmínek v havarijním stavu. Při této příležitosti byly nově přepsány i příslušné texty (Ize je nyní kdykoli v případě potřeby znovu vytisknout z počítače).

Největší úsilí v tomto roce bylo věnováno přípravě informačních tabulí pro střední část Naučné stezky valdenské a české reformace, tj. úseku od Klepákova mlýna u Brandlína až k Poldovce nad Velkou Lhotou. Jde o zabudované a zastřešené tabule (cca 60×90 cm), vždy s logy a názvy stezky a jejích zastávek. Střední část trasy měří cca 12 km a bude na ní stát sedm informačních tabulí (Klepákův mlýn, Brandlín, Radlice, rozcestí k Šachu – u cihelny, Šach, Velká Lhota, Poldovka). Pro realizaci tohoto záměru byl získán grant z programu Jihočeského kraje „Rozvoj infrastruktury podporující šetrnou turistiku“ ve výši 80 000 Kč; celková výše nákladů ovšem tuto částku převyšuje. Realizace celé akce si vyžádala plné pracovní nasazení zejména nového ředitele odborných zařízení **VERITAS** v Telči a Velké Lhotě u Dačic br. Zdeňka Kulíka (jednání s úřady i zpracovateli, dohovor o značení trasy s Klubem českých turistů atd.). Klíčové bylo dojednání s Obecním úřadem ve Volfířově, na jehož pozemcích budou informační tabule umístěny. Obsahovou stránku informačních tabulí obstarala moderátorka **VERITAS** ses. Eva Melmuková, její technické provedení zajišťoval br. Richard David, organizačně všechny složky propojoval br. Petr Melmuk.

Slavnostní otevření středního úseku Naučné stezky valdenské a české reformace se uskuteční v sobotu 25. října odpoledne při letošním „Putování do Velké Lhoty“. Podrobnosti o celé trase uvedené cesty budou uvedeny v příštím čísle Hlasu.

Zdeněk Kulík, Eva a Petr Melmukovi ■

Konference evropských protestantských muzeí v Beaussais v Poitou 26. – 30. 4. 2008

XXIII. Konference protestantských muzeí, 18. evropské setkání

Letošní konference protestantských muzeí se konala opět ve Francii, tentokrát na místě dávné protestantské tradice v kraji Poitou-Charantes, v departementu Deux-Sèvres (79).

Muzeum protestantského Poitou se nachází ve dvou obcích: v Beaussais a v La Couarde, kde je centrum dokumentace.

Tématem konference (zasedali jsme v obecním sále v Beaussais) bylo „Kraj Poitou: od exilu k návratu“, Mezi minulostí a dneškem, muzeum a jeho partneři.

Potom, co v roce 1534 navštívil Jan Kalvín město Poitiers se protestantismus rozšířil také v kraji Poitou. Po roce 1681 byl ovšem Ludvíkem XIV. a jeho dragonádami opět krutě potlačen. Proto se rozhodlo 50 000 až 60 000 obyvatel z Poitou francouzské království, které je nechtělo akceptovat, opustit. Dnes sem přicházejí potomci těchto lidí, aby pátrali po svých kořenech. Někteří se zde znovu usazují a aktivně vstupují do společenského a spolkového života.

Organizátory konference byly Spolek při Muzeu protestantského Poitou, Historická společnost francouzského protestantismu a Francouzská reformovaná církev za podpory Gustav-Adolfského díla z Lipska.

Kromě přednášek o historii francouzského protestantismu a jeho regionálních dějinách se konference týkala hlavně práce muzeí protestantismu v současnosti, zaměření a rozvoje jejich aktivit i spolupráce s místními organizacemi, školami, univerzitami, zahraničními partnery, nakladatelstvími a archivy.

Účastníci pak pracovali ve čtyřech skupinách na těchto tématech:

- skupina 1 – ztvárnění a vyjádření muzejně pedagogické animace;
 - skupina 2 – jak realizovat výstavu, co ukázat, a jaké prostředky použít;
 - skupina 3 – Centrum dokumentace: je možno vše archivovat?
 - skupina 4 – Centrum dokumentace a jeho prostředí, vztah k obci, školám atd.
- Výsledky rozhovorů pak byly předneseny v plénu.



Památek z doby šíření protestantismu v Poitou je málo. V době náboženských válek a po odvolání ediktu nantského byly všechny temply (protestantské modlitebny) srovnány se zemí. V krajině narazíme jen na malé rodinné hřbitovy (od roku 1686 nesměli být protestanté pochováni na obecních hřbitovech), pinie s korunou ve tvaru deštníku, které si protestanté vysazovali u svých domů anebo jen kameny s pamětní deskou, že zde např. stával dům (usedlost), kde se konala tajná shromáždění ap. Všechny nynější protestantské kostely pocházejí až z doby tolerance, to je po roce 1787. V jednom z nich, v la Mothe-Saint-Héray, jsme se zúčastnili nedělních bohoslužeb.

Muzeum protestantismu v Beaussais je malý kamenný dům s odděleným prostorem pro výstavy, s nabídkou knih a publikací, průvodců, upomínkových předmětů; na zdech jsou závěsné informační panely. Krátkodobá výstava se týkala emigrace místních protestantů do Kanady. K muzeu patří románský kostelík, kde se návštěvníkům nabízí videoprojekce příběhu exulanta Jeana Migaulta.

V dokumentačním centru v La Couarde je vedle jiných dokumentů k dispozici 14svazková edice archivních dokumentů a popis místní protestantské historie, které pořídil v minulém století Jean Rivierre, pastor a historik. Obě střediska spojuje pěší naučná stezka.

Návštěvníky kraje upozorňujeme i na množství památek románské architektury; my jsme je mohli obdivovat např. v blízkém Melle a v Poitiers.

Zprávu sepsala Žofie Vobrová (která je také autorkou obou fotografií). ■

Valná hromada VERITAS 17. 5. 2008

Zpráva z valné hromady konané 17. května 2008 v Praze

Valná hromada se konala jako se již stalo tradicí v sálku v zadním traktu sborového domu Českobratrské církve evangelické v Praze na Smíchově. Zúčastnilo se jí 21 členů společnosti **VERITAS** a 1 host. 27 jiných členů společnosti **VERITAS** svou neúčast omluvilo.

Přivítání provedla ses. moderátorka doc. PhDr. Eva Melmuková. Po přivítání se ujal slova br. jednatel Mgr. Miroslav Soukup a přednesl omluvy a pozdravy od nepřítomných členů společnosti. Následně byli vzpomenu ti členové společnosti zesnulí v uplynulém roce. Vlastní program valné hromady byl zahájen zpěvem písně č. 443 z Evangelického zpěvníku.

Nejprve byla projednána a schválena drobná úprava stanov. Týkala se formulace jejich článku 5.7 o počtu náhradníků výboru společnosti, konkrétně vložení slova „nejméně“ před stávající počet náhradníků (...je jmenovitě voleno 7 členů výboru a „nejméně“ 2 náhradníci). Návrh byl br. jednatelem řádně zdůvodněn a vysvětlen význam náhradníků pro výbor společnosti. Pro schválení návrhu hlasovalo 20 přítomných členů společnosti a návrh byl dle stanov dvoutřetinovou většinou platně schválen. (Ministerstvo vnitra ČR vzalo tuto změnu stanov na vědomí 22. 5. 2008.)

Dále byla přednesena zpráva o činnosti společnosti **VERITAS** v uplynulém období (od května 2007 do května 2008). Ses. moderátorka Melmuková doplnila zprávu informací o výstavě „Evropské setkání v Telči – 11. konference evropských protestantských muzeí v roce 2001“ (která proběhla v květnu 2008 v telčském zámku). Br. Kulík, nový ředitel odborných zařízení **VERITAS**, následně představil projekt Naučné cesty valdenské a české reformace v okolí Velké Lhoty u Dačic a seznámil přítomné se stavem financování projektu z grantu Jihočeského kraje.

Jako v každém sudém roce se na letošní valné hromadě uskutečnila i volba členů výboru společnosti **VERITAS** na dvouleté období 2008–2010 a jejich náhradníků. Členy výboru byli v tajné volbě řádně zvoleni (v abecedním pořadí bez titulů, v závorce uveden počet získaných hlasů): L. Dlouhý (17), B. Kobrle (19), L. Masarová (18), P. Melmuk (18), E. Melmuková (18), M. Soukup ml. (18) a Ž. Vobrová (18). V mezičase volby byly přečteny zprávy účetní a revizní zprávy za rok 2007.

Volba náhradníků výboru byla provedena aklamací. Za náhradníky byli zvoleni: J. Dlask (20), M. Soukupová (20) a E. Turková (18).

Poté br. jednatel vysvětlil návrh výboru na zvýšení členských příspěvků (v minimální roční výši) s platností od 1. 1. 2009. Minimální výše členských příspěvků nebyla měněna od roku 2004. Návrh obsahoval zvýšení dosavadních částek o 50 %, tj. z 200 Kč na 300 Kč u výdělečně činných členů společnosti a ze 100 Kč na 150 Kč u nevýdělečně činných členů společnosti. Byl dán prostor k připomínkám, avšak k návrhu se nikdo z přítomných nevyjádřil. Následovalo hlasování, při němž byl návrh jednomyslně schválen a tím vstoupil v platnost od roku 2009.

V bloku jmenování a pověření byli valnou hromadou na příští dvouleté období jmenováni: br. Zdeněk Kulík z Dačic ředitelem odborných zařízení společnosti **VERITAS** v Telči a Velké Lhotě u Dačic, br. Martin Fajmon z Banské Bystrice pověřeným pracovníkem pro kontakt se Slovenskem a br. Ladislav Dlouhý z Pardubic vedoucím Místního odboru **VERITAS** v Pardubicích, br. Ivan Herynk z Pardubic a Živan Kužel z Prahy členy revizní komise. Následovala rozprava k předneseným zprávám o činnosti, zprávě účetní a zprávě revizní a jejich schválení.

Po přestávce na občerstvení byl projednán a schválen návrh loga Střediska české reformace v Telči, které se bude používat obdobně jako logo zavedené pro Velkou Lhotu. Jako logo pro Telč byla navržena titulní strana Nového Zákona v překladu Beneše Optáta z Telče. Důvodem je význam této osobnosti pro dějiny reformace a skutečnost, že dům, v němž společnost **VERITAS** v Telči oficiálně sídlí, nese název „Sborový dům Beneše Optáta z Telče“. Valná hromada s tímto logem souhlasila (použito je například na titulní straně tohoto vydání Hlasu).

Přítomní si dále vyslechli informativní zprávy: Ses. Vobrová referovala o Konferenci evropských protestantských muzeí ve francouzském Poitou (zpráva je otištěna na jiném místě tohoto vydání Hlasu). Br. jednatel podal podrobné informace o spolupráci společnosti **VERITAS** s občanským sdružením Evangnet a o internetových stránkách společnosti **VERITAS**.

Pak došlo na seznámení přítomných s vyjádřeními odborníků k ratifikaci česko-vatikánské smlouvy, což bylo úkolem pro výbor z loňské valné hromady. Především byl použit článek Vladimíra Bíby „Smlouva s Vatikánem je zbytečná“ a posudek

prof. JUDr. Václava Pavlíčka, CSc., „Problémy smlouvy se Svatým stolcem“ (výťah z obou statí je na jiném místě Hlasu).

Hlavním naučným příspěvkem byl referát ses. moderátorky o česko-bratrských kostelech/sborových domech z období první československé republiky, v němž připomenula vedle období první republiky i architektonický vývoj modliteben a kostelů od tolerančních modliteben. Referát byl doprovázen prohlídkou sborového domu smíchovského sboru.

V rozhovoru mezi volnými návrhy zazněla z úst hosta br. Zdeňka Zaccala z Prahy potřeba reagovat na historické chyby a nepravdy vyskytující se v tisku, vč. zahraničního. V rámci své výzvy předložil návrh poslat jménem členů přítomných na valné hromadě společnosti **VERITAS** dopis Fareedu Zakariovi, jenž ve svých publikacích neuvádí historicky přesná data a opomíjí existenci první reformace valdenské a české, neboť jako o první reformaci píše o Lutherově reformaci německé. Dopis v angličtině br. Zaccal sestavil a byl se svolením valné hromady odeslán i jménem společnosti **VERITAS**. Ses. Naděje Tondlová požádala emailem br. jednatele, aby **VERITAS** kriticky posoudila způsob, jakým je v encyklopedii Wikipedia na Internetu zpracováno heslo Jan Hus. Přinejmenším ve své hodnotící části skutečně neodpovídá chápání Jana Husa, které zastává mimo jiné i společnost **VERITAS**. Téma vyvolalo delší diskusi, z níž však nevzešel jednoznačnější návrh, jakým způsobem na tento nedostatek poukázat nebo jej napravit. Zazněl návrh pořídit a zveřejnit překlad F. M. Bartošova hesla o Janu Husovi v Encyclopedia Britannica. A ses. moderátorka opět připomněla obecnou tendenci dnešní doby k povrchnímu zpracování historických témat na příkladě učebnic dějepisu pro základní a střední školy. Po pravidelných pozvánkách na připravované akce společnosti **VERITAS** i spřátelených subjektů byla valná hromada zakončena zpěvem písně č. 420 z Evangelického zpěvníku. ■



Ze zápisu z valné hromady Ondřeje Srby vybral a redakčně upravil Miroslav Soukup ml. (ten je též i autorem dokumentační fotografie z valné hromady).

Česko-bratrské kostely/sborové domy z období první československé republiky

■ **doc. PhDr. Eva Melmuková**, moderátorka **VERITAS**

V září 2007 se konala v Evangelickém tolerančním areálu ve Velké Lhotě vernisáž výstavy „Toleranční modlitebny, jejich vznik a vývoj“; výstava zůstala na kruchtě tzv. horního kostela již trvale. Všimá si nejprve vlastního pojmu „toleranční modlitebna“, důvodu vzniku těchto modliteben i jejich charakteristických rysů, mj. zejména také absence věže. Právě nově přistavené věže, ať už uprostřed či na konci původní modlitebny, charakterizují dobu tzv. provizoria v polovině 19. století. Další vývoj v době rovnoprávnosti po roce 1861 šel dvojím směrem: některé nové kostely byly inspirovány z jiných než domácích zdrojů, některé však vědomě navazovaly na důrazy tolerančních modliteben. Význam Evangelického tolerančního areálu spočívá v této souvislosti ve skutečnosti, že zahrnuje připomínku všech tří vývojových etap (původní toleranční modlitebna v základu tzv. dolního kostela, přístavba věže k této modlitebně a nový tzv. horní kostel vědomě navazující na původní důrazy).

Na tuto základní informaci, provázenou názornou obrazovou dokumentací, navazuje další pokračování, prezentované v přednášce při valné hromadě **VERITAS** v květnu 2008 ve sboru ČCE v Praze – Smíchově. Tato část přibližuje (rovněž s obrazovou dokumentací) proměny tolerančních modliteben a kostelů ve sborové domy. Všimá si zejména v nově vznikajících sborech víceúčelových sborových domů na přelomu 19. a 20. století,

prvorepublikových sborových domů v podobě vily bez věže či jiných znaků církevní stavby a také nových experimentálních staveb (v tomto případě zpravidla s věží), často reprezentačního charakteru.

I v tomto období záměrně budovaných sborových domů však docházelo někdy k přímé vědomé návaznosti na toleranční modlitebny. Výrazným dokladem této orientace je právě sborový dům ČCE v Praze – Smíchově, kde se původně uplatnily všechny tři její charakteristické znaky: 1. jednoduchost stavby bez zdůrazňování věže jako centrálního prvku; 2. vnitřní členění soustředěné na bohoslužebný prostor, uspořádáním srovnatelný s toleranční modlitebnou; 3. biblické citáty v bohoslužebném prostoru se záměrně připravenou výpovědní hodnotou – „kázání na zdi“, pro toleranční modlitebnu charakteristické (biblické texty jsou dnes na Smíchově překryty výmalbou, bylo však možné provést jejich rekonstrukci na základě fotodokumentace ve sborovém archivu). Stavba smíchovského sborového domu byla dokončena příznačně tak, aby mohl být slavnostně otevřen v roce 1931, to je právě k 150. výročí vydání tolerančního patentu.

Výstavu ve Velké Lhotě i další pokračování dané tematiky v Praze – Smíchově připravily ses. Eva Melmuková a Žofie Vobrová. Pro obrazovou dokumentaci byly použity fotografie z Jubilejního almanachu z roku 1881 a Památníku ČCE z roku 1924. ■

Smlouva mezi Českou republikou a Svatým stolcem

Mezinárodní smlouva mezi Českou republikou a Svatým stolcem (tj. oficiální název „státu Vatikán“), kterým se rozumí ústředí Římskokatolické církve řízené papežem, byla za ČR podepsána 25. 7. 2002 tehdejším ministrem zahraničních věcí JUDr. Cyrilem Svobodou. Doposud nebyla ratifikována Parlamentem ČR a proto zatím nevstoupila v platnost. Protože jde o smlouvu o vzájemných vztazích mezi státem a římskokatolickou církví, používá se pro ni obvykle diplomatický termín konkordát. Paradoxní je už to samotné, že konkordát jakožto smlouva mezinárodního charakteru má upravit především vnitrostátní otázky – tzn. postavení Římskokatolické církve a jejích členů vzhledem k ČR, zatímco vztahy ČR a Svatého stolce, jakožto dvou subjektů mezinárodního práva, jsou v konkordátu sledovány spíše jen okrajově.

Na následujících řádcích se nalézá výtah z materiálů, které výbor **VERITAS** shromáždil na žádost valné hromady v roce 2007, a které byly předneseny na valné hromadě v květnu 2008:

„...Konkordát, jakožto [každá] mezinárodní smlouva pak má podle článku 10 Ústavy ČR přednost před vnitrostátním zákonem a v případě rozporu se automaticky postupuje podle mezinárodní smlouvy. Konkordát tedy [v případě jeho ratifikování] udílí [římsko]katolické církvi zcela jiné záruky, které jiné církve nemají a mít nemohou. Tím se automaticky vytvoří právní nerovnost mezi církvemi, neboť ty církve, které nemají právní subjektivitu podle mezinárodního práva veřejného (a to jsou všechny církve vyjma [římsko]katolické), nemohou platně uzavřít žádnou mezinárodní smlouvu, která by měla přednost před zákonem ... Konkordát by tak [římsko]katolické církvi navíc zajišťoval práva bez toho, aby musela splnit povinnosti, které církevní vnitrostátní zákon požaduje po církvích ostatních. Sem patří mj. zákaz omezování svobody náboženského vyznání (§ 5, písm. b) církevního zákona). Právě tato svoboda byla v minulosti [římsko]katolickou církví příslušníkům nekatolických konfesí upírána a tito příslušníci byli za strany [římsko]katolické církve po staletí pronásledováni. V souvislosti s neměnností [římsko]katolických dogmat, a to zvláště s ohledem k dosavadní platnosti tridentských anathemat [tj. prokletí a vyloučení z církve], je tato věc alarmující. ...

[Římsko]katolická církev se výslovně [v konkordátu] dovolává „staleté tradice společných dějin českého státu a [římsko]katolické církve“. Tedy včetně staletí násilné rekatolizace a likvidace či (v pozdějších letech) útlu nekatolíků. ... Konkordát se výše uvedeným prohlášením implicitně hlásí bez jakéhokoli rozlišení ke všem těmto jevům. Jak pak lze věřit právně nezávazným vstřícným prohlášením některých představitelů

[římsko]katolické církve, pokud se nijak neodrážejí v právních dokumentech? Text konkordátu sice obsahuje odkazy na dodržování lidských práv a základních svobod, ale z historie, na niž se text přímo odvolává, lze usuzovat na podstatu a míru uplatňování těchto práv a svobod...

O tom, jakou ekonomickou nerovnost mezi církvemi by mohl vyvolat konkordát ... svědčí ... článek, který dává významné a zcela nadstandardní ekonomické záruky [římsko]katolické církvi: „Ekonomické zabezpečení [římsko]katolické církve je zaručeno právním řádem České republiky.“ ... Zatímco tedy při vypracování nového modelu financování církví nemusí být jiné církve jakkoli zabezpečeny, [římsko]katolické církvi se zajišťuje ekonomické zabezpečení za jakéhokoli modelu financování.“

Citováno z článku „Smlouva s Vatikánem je zbytečná“ právníka JUDr. PharmDr. Vladimíra Bíby, který byl otištěn v periodiku Newsletter Centra pro ekonomiku a politiku (CEP), číslo ze srpna 2007, s. 4–5; viz též webový odkaz: <http://cepin.cz/docs/newsletter/2007-08.pdf>.

„Zasluguje pozornost, že v předkládací zprávě k návrhu smlouvy se uvádí, že bude potvrzením příslušnosti České republiky k západoevropskému civilizačnímu prostoru. O něco dále se však praví, že ke státům, které uzavřely v 19. a 20. století takové konkordáty patří Itálie, Španělsko, Francie a Rakousko, druhou skupinu tvoří země Latinské Ameriky a Afriky a třetí skupinu státy, které uzavřely takové smlouvy v posledních deseti letech, počínaje Polskem, Slovenskem, pobaltskými státy, až po Albánii a Kazachstán. Lze pochybovat, že právě tento výčet svědčí o západoevropském civilizačním okruhu.

Předkládací zpráva však nic nepraví o obsahu dříve uzavřených smluv s jinými státy... Představitelé [římsko]katolické církve v minulých letech namítali, že v uveřejněném výčtu bylo opomenuto Německo. To je pravda. ...

Vztahy mezi [římsko]katolickou církví a Německem jsou [skutečně] založeny na říšském konkordátu z roku 1933, tedy po nástupu A. Hitlera k moci. Konkordátem byl Hitlerův režim výrazně posílen. ...o konkordátu s Rakouskem [se] uvádí, že byl podepsán 5. 6. 1933 v důsledku bleskového sjednání konkordátu s nacistickým Německem a vstoupil v platnost k 1. 5. 1934 spolu se stavovsko-autoritářskou (tedy klerofašistickou) ústavou. V Itálii byl konkordát sjednán Mussolinim a obsahoval i obnovení symbolického státu Vatikán. Ve Španělsku byl poslední konkordát uzavřen ještě před přijetím demokratické ústavy v roce 1976 s ohledem na to, aby se zcela neztratily předchozí výhody z Frankovy doby...

Ve Francii byl nastolen stav odluky církve a státu na základě vnitrostátního zákonodárství v roce 1905. V roce 1907 a v roce 1908 byla přenesena vlastnická práva k církevním [římsko]katolickým budovám na stát nebo na obce a [římsko]katolická náboženská sdružení se musela vytvořit podle francouzského práva jako zvláštní kulturní sdružení, chtěla-li získat právní subjektivitu. ...

I tyto skutečnosti nesvědčí ve prospěch přijetí této smlouvy jako dokladu o přistoupení k západoevropskému civilizačnímu prostoru. Sotva se lze inspirovat konkordáty z doby nacistické a fašistické éry. Zbývá pouze odlukový příklad Francie. Od francouzské úpravy se však podepsaná smlouva pronikavě liší. Taková smlouva by nás snad mohla zařadit do skupiny východoevropských a postsovětských států, jejichž suverenita je v důsledku předchozího vývoje podstatně oslabena. ...

Vatikán jako stát po lateránských dohodách založený na teokratickém principu je odlišným subjektem než [římsko]katolická církev, kterou zastupuje Svatý stolec. V mezinárodních vztazích vystupuje někdy Vatikán, jindy Svatý stolec jako představitel [římsko]katolické církve...

Po navázání diplomatických styků [po vzniku 1. ČSR] došlo z rozhodnutí [římsko]katolické církve v letech 1919 a 1920 k zmrazení těchto vztahů v období let 1925 až 1928 na protest proti oslavám památky Jana Husa v Československu. Diplomatické styky byly plně obnoveny až 2. 2. 1928 v souvislosti s uzavřením tzv. Modu vivendi mezi

Československem a Svatým stolcem. Modus vivendi měla být řešena situace, kdy Svatý stolec odmítal plně uznat nástupnická práva Československa ve vztahu k dřívější monarchii...

Československo v Modu vivendi nakonec souhlasilo s omezením svých práv. ... [Nicméně přesto] všichni tito [rozuměj: vysocí církevní] hodnostáři museli před nastoupením úřadu složit slib věrnosti československému státu.

T. G. Masaryk Modus vivendi tehdy nepodepsal podle tvrzení jeho spolupracovníka proto, že nešlo o smlouvu Československa s jiným státem. Proto také nebyla publikována ve Sbírce zákonů, ale jiným způsobem. ...

K přerušení diplomatických styků mezi Československem a Svatým stolcem došlo po vzniku tzv. Slovenského státu a obsazení českých zemí Německou říší. Významný demokratický [římsko]katolický politik Msgre. Šrámek i prezident Beneš marně usilovali v době války o uznání kontinuity státu a londýnské vlády za strany Svatého stolce. Svatý stolec v té době udržoval diplomatické styky se Slovenským státem v čele s Msgre. Tisem i s nacistickým Německem. ... Představitelé [římsko]katolické církve však patrně z podnětu K. H. Franka vydali v protektorátu pastýřský list v červenci 1943 odsuzující bombardování západními státy a v srpnu 1943 odsoudili Sovětský svaz za jeho válečné akce. Zůstali však hluchí a němí k genocidě židů a cikánů i k osudu Čechů. Takovéto vztahy vedení [římsko]katolické církve doma i v zahraničí k Československu jako členu protinacistické koalice v dobových souvislostech kontrastovaly např. s postojem vedoucích činitelů pravoslavné církve, kteří poskytli pomoc československým bojovníkům po atentátu na Heydricha. ...

Současný papež [míněn Jan Pavel II.] se za mnohá jednání [římsko]katolické církve vůči českému státu a českému národu omluvil. Předkládaná smlouva však na tuto omluvu nereaguje a předstírá, že vzájemné vztahy byly, s výjimkou komunistické éry, jen harmonické. ...

Tato smlouva však podle čl. 3 odst. 1 zakládá subjektivitu [římsko]katolické církve především na základě kanonického práva a teprve posléze podle právního řádu ČR. : V čl. 5 odst. 2 smlouvy se uvádí, že ČR bere na vědomí, že [římsko]katolická církev se ve své činnosti řídí vlastními zásadami, nikoliv tedy právním řádem státu. ...

Stát se touto smlouvou zbavuje prostředků limitovat svými zákony taková jednání, která by se přičila ústavním principům, např. pokud by taková činnost církve ohrožovala demokratické hodnoty státu, na nichž je stát založen, prosazovala by jen své náboženské vyznání, nebo výlučnou ideologii, omezovala by základní práva a svobody občanů, svobodu víry a náboženství, zaváděla by diskriminaci v přístupu ke vzdělání atd. Takovou rezignaci nad právy státu v tradičních demokratických státech nenalezneme. ...

Všechny tyto i další závazky zasahují do suverénních práv státu a práv Parlamentu ČR. Představitelé [římsko]katolické církve tyto zásahy do suverenity státu potvrzují s odvoláním na legitimační zdroj v kanonickém právu. [Římsko]katolická církev představovaná Svatým stolcem vystupuje v této smlouvě jako cizí moc, která si vyhrazuje svými orgány na území České republiky uskutečňovat určité činnosti. ... Ze smlouvy jasně vyplývá, že zdrojem suverénní moci upravující tyto vztahy není v této oblasti lid představovaný Parlamentem, ale Svatý stolec. ...

Smlouva se Svatým stolcem má vady právní i věcné. Její ratifikací by v rozporu s přesvědčením většiny společnosti byla zvýhodněna organizace, která uvnitř státu reprezentuje menšinu a jejíž organizační struktura je založena na nedemokratických principech. ... Stát by přestal být laickým státem, státem neutrálním ke všem vyznáním a postavení církve [římsko]katolické by se blížilo postavení církve státní. ...

ČR tuto smlouvu nepotřebuje a její schválení by ji poškodilo. Je výhodná jen pro Svatý stolec. ...

Právní úprava těchto vztahů ve státech EU je sice rozmanitá, ale nikde se nevyskytují srovnatelné zásahy do svrchovanosti státu jako v předložené smlouvě.“

Citováno z článku „Problémy smlouvy se Svatým stolcem“ prof. JUDr. Václava Pavlíčka, CSc., vedoucího katedry ústavního práva Právnické fakulty UK v Praze, který byl otištěn v periodiku Parlamentní zpravodaj 6, 2003, č. 1, s. 9–12.

„...Konkordát sice někdejší ministr Cyril Svoboda v roce 2002 podepsal, jeho podpis však nezakládá žádné právní důsledky. Pokud dokument parlament neratifikuje, je jedním z popsaných papírů, jakých jsou na Ministerstvu zahraničí stohy. ... Ačkoli ten popsaný papír nyní nic neznamena, má svou důležitost. Za příhodné politické konstelace se dá totiž okamžitě vytáhnout ze šuplíku a předložit těm, jejichž podpisy potřebnou právní sílu mají.

Proč je smlouva s Vatikánem takový problém? Stát přece musí s církvemi upravovat své vztahy a nejpočetnější česká církev nemůže být výjimkou. Však také není. Vztah k ní je upraven formou obecně platných zákonných norem, vymezujících vztah ke všem registrovaným církvím. Stát se nenachází vzhledem k římskokatolické církvi ve stavu legislativní nouze. On konkordát nepotřebuje. Jeho uzavření je jednostranným zájmem římskokatolické církve, která jím získá pro jednání se státem výhodnější postavení. ...

Pokud parlament konkordát přijme, nemusí být snadné ho vypovědět. V připraveném návrhu je jednostranná výpovědní lhůta stanovena na šest měsíců, ale kdo ví, jakých „úprav“ by se mohl text ještě dočkat. Z německého právního řádu se konkordát uzavřený mezi Hitlerem a Vatikánem nepodařilo odstranit dodnes. Těch 74 hektarů papežského pozemku má pro římskokatolickou církev nevyčíslitelnou hodnotu. Umožňuje jí totiž vydávat se za stát a podle potřeby nastavovat buď svou „duchovní“ nebo „tělesnou“ tvář. Právně tomu nelze nic vytknout. Je však zřejmé, že se tu hraje hra, jejíž protagonista účelově mění svou identitu.

Ratifikovat smlouvu s Vatikánem mohou chtít jen ti poslanci, kteří kladou zájem římskokatolické církve nad zájem státu, který v zákonodárném sboru zastupují. ... Konkordát určitě nebude v naší sekularizované zemi ratifikován za normálních okolností. Za těch už v roce 2003 sněmovnou propadl. Ale on čeká v šuplíku Cyrila Svobody na nenormální okolnosti. Až nastanou, zvednou pro něj ruku i ti poslanci, kteří ho z přesvědčení zásadně odmítají...“

Citováno z článku „Cyrilův šuplík“ Mgr. Emanuela Vejnara, který byl otištěn v periodiku Evangelický týdeník Kostnické Jiskry 93, 2008, č. 1, s. 2.

Výtah z materiálů pořídil Miroslav Soukup ml.

387. výročí poprav 27 představitelů českého stavovského odboje na Staroměstském náměstí v Praze 21. 6. 2008

Projev Miroslavy Němcové, 1. místopředsedkyně Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v chrámu sv. Mikuláše na Staroměstském náměstí v Praze

Jako v loňském roce i nyní mám tu čest pozdravit vás v den, kdy si připomínáme události roku 1621, popravu představitelů stavovského odboje. **Tomuto tragickému vyústění pobělohorské porážky předcházelo plodné období reformace, které přineslo nejenom náboženskou toleranci, jejíž míra byla v kontextu tehdejší Evropy unikátní, ale přineslo i rozmach vzdělanosti.** Rozšířilo se užívání českého jazyka, česká společnost dotvářela svoji identitu. Díky rozmachu svobody a tolerance se stávala zdravě sebevědomou. Byly to hodnoty, které dávaly smysl a náplň životu představitelů reformace a jejich úsilí se samozřejmě přenášelo i do širokých vrstev české společnosti.

Jak jinak mohli tito představitelé zareagovat v letech, kdy cítili a na konkrétních krocích poznávali, že jejich dílo je bořeno, svoboda oklešťována, rozmach kulturní i hospodářský ohrožen, než aktem, dnes označovaným jako Stavovské povstání?

S téměř čtyřsetletým odstupem se sled událostí jeví jako nevyhnutelný, osudový. Ať jde o odhodlaný pokus května 1618 – třetí Pražskou defenestraci, o formování protikatolického odporu, o hledání podpory v okolních zemích, či nešťastný listopad 1620 a stejně nešťastný, tragický červen 1621.

Zda se mohly události vyvinout pro reformační síly, pro české stavy příznivěji a které okolnosti se na konečném nezdaru podílely nejvíce, to je předmětem bádání historiků. Ať však kdokoli z nich klade individuální důraz na kterýkoli z dějinných faktorů, shoda panuje v hodnocení následků stavovského povstání, v hodnocení situace v našich zemích v době pobělohorské.

Mluvím zejména o odchodu tisíců nekatolických vzdělavců, kteří pro své přesvědčení museli opustit vlast. Odchod těchto osob do nuceného exilu byl nenahraditelnou ztrátou pro život v českých zemích. **Neodešli pouze lidé s rozhledem a odhodláním. S nimi odešla naděje na život v nábožensky tolerantní atmosféře, na možnost veřejně a svobodně zastávat své názory bez rizika nejtěžších postihů.** To nutně muselo pokřivit morální stav tehdejší společnosti.

Země tak výrazně nekatolická se v krátké době změnila. Násilně rekatolizace probíhala zejména v průběhu třicetileté války. **Tento proces je hodnocen jako urputný boj o moc, nikoli jako pouhá pomsta „rebelantům“.** Je zcela zřejmé, že šlo o moc, vliv a také o majetek. Vlastnictví popravených, vlastnictví exulantů a vlastnictví jinak zavržených osob – představitelů reformace, se stalo kořistí prokatolických sil.

My dnes vzpomínáme na ty, kteří v tomto mocenském boji zaplatili nejdráž – svými životy. Po těchto mužích nezůstaly pouze historické záznamy, či kříže vsazené do pražské staroměstské dlažby. Jejich trvalým odkazem je věrnost svému přesvědčení, touha po toleranci a svobodném myšlení. Tento postoj je všem následovníkům, tedy i nám, silnou inspirací. Dnešní svět není jednodušší než byl svět, v němž se násilně uzavřely osudy dvaceti sedmi českých pánů. Proto sílu přesvědčení a věrnost humanitním ideálům musíme každý z nás ne pouze ctít, ale aktivně projevovat, ať zastáváme jakékoli místo. ■

Upraveno dle záznamu projevu na osobních webových stránkách Miroslavy Němcové na Internetu: http://www.miroslavanemcova.cz/novinky/projev_m._nemcove-pripomenuti_popravy_predstavitele_odboje_1621.html.

Projev Ing. Jana Zahradila, poslance Evropského parlamentu, k 387. výročí staroměstské popravy – Tři aktuální souvislosti

Sešli jsme se zde jako každý rok, abychom si dnes připomněli okázalý krvavý počátek masové likvidace české státní elity nepřáteli svobodné existence českého státu a jeho reformního náboženského základu. I přes časové rozmezí skoro čtyř století můžeme rozpoznat mnoho aktuálních souvislostí. Chci se dotknout alespoň tří z nich.

První problém se týká části současných restitučních sporů. Mám na mysli některé šlechtické rody, jež za tehdejší kolaboraci s habsburskou mocí i za později prokázané služby, získaly majetek, uloupený v pobělohorských konfiskacích. Současné úsilí potomků těchto rodů o navrácení tohoto později jim – ať už z jakýchkoliv důvodů – zabaveného majetku má tedy po mravní stránce značně odpudivý nádech a připomíná známé heslo o zloději, který křičí „chytte zloděje“.

Druhý problém související se smyslem dnešního tragického výročí českých dějin se týká jejich výkladu, který v české historiografii po roce 1989 není bohužel nikterak řídkým jevem. Mnohdy jde o jakýsi komunismus naruby. A tak se jak v učebnicích dějepisu i v médiích sice mnohdy nedočteme, že po Bílé hoře došlo ke zničení státní a náboženské samostatnosti českého státu, ale místo toho se leckdy dozvíme, že země prožívala úžasný

barokní rozkvět a Bílou horou se vlastně nic závažného nezměnilo k horšímu, spíše naopak. Pokud proti tomu někdo něco namítá, je rázem obviněn z jiráskovsko-nejedlovského vidění světa a budování národních mýtů.

Plně se zde odráží sice pochopitelná, ale neomluvitelná myšlenková nesamostatnost a duševní plytkost značné části české postkomunistické inteligence, její schopnost vždy se přizpůsobit převažující většině, horlivá snaha být právě teď údajně „moderní“ a to i pokud jde o výklad českých dějin.

Třetí problém, který v dané souvislosti nelze vynechat, je naše místo v soudobé Evropě. Ano, žijeme ve svobodě a demokracii. Zároveň ale nelze nevnímat dnešní tlak na omezení české státní samostatnosti ze strany hlavního centralistického mocenského proudu Evropské unie. Tento proud se jednak obecně snaží omezit vliv národních států ve prospěch celoevropských institucí a jednak i v těchto institucích nastavit rozhodovací mechanismy, příznivé především pro několik málo evropských velmocí. Lze směle konstatovat, že taková představa evropské integrace jde proti smyslu i proti tradici české státnosti a neměli bychom se bát to říkat nahlas.

Dámy a pánové, využijme proto dnešního výročí nejen k tomu, abychom vzpomínali. Využijme je především k tomu, abychom otevřeli a udrželi ve veřejném prostoru debatu o zmíněných problémech. Mluvme o nich, usilujme přes všechny překážky o to, aby se z nich staly stěžejní body národního diskursu i české politiky. Odkaz těch, kteří zde jako představitelé státu před 387 lety položili své životy, nás k takovému jednání zavazuje. ■

Upraveno dle záznamu projevu na osobních webových stránkách Ing. Jana Zahradila na Internetu: <http://zahradil.eu/cze/prispevek.php?ID=32> a dle článku Tři aktuální souvislosti, otištěném v čtrnáctideníku Národní osvobození č. 15/2008 z 17.7.2008.

13. pracovní soustředění mladých historiků 11. – 18. 7. 2008

Stručné shrnutí 13. pracovního soustředění mladých historiků v Telči

Hlavním cílem letošního týdenního pobytu mladých historiků v sídle **VERITAS** v Telči byla původně příprava nové podoby soustředění, které mělo být poprvé uspořádáno v roce 2009. Proto se také v létě sešla početně menší skupina mladých historiků, než v dřívějších letech. Ze stejného důvodu nebylo letošní soustředění s mezinárodní účastí. Hlavní koordinátor projektu nové podoby soustředění br. Richard F. Vlasák se ale nemohl celého letošního pobytu zúčastnit, a proto z plánů na příští rok sešlo. Přesněji: přípravě nové podoby soustředění, zamýšlené jako týdenní kurz církevních dějin pro žáky 2. stupně ZŠ hravou formou, se budeme věnovat až v příštím ročníku soustředění v roce 2009 a přípravy budou směřovány k roku 2010. V důsledku těchto změn musel být zásadně přepracován i program soustředění v roce 2008.

V uvolněném čase se potom mohlo důkladněji probrat hlavní naučné téma celého týdne: Církevní koncily v letech 325–1215, tedy od Nikáje ke IV. Lateránu. Jde o důležitou oblast církevních dějin, na niž mají různí církevní historikové různé pohledy. Díky velkému nasazení br. dr. Petra Melmuka, který si naučné téma pro mladé historiky letos připravil, jsme byli uvedeni i do základů křesťanské dogmatiky, která byla právě na koncilech mj. vytvářena.

Významně také při soustředění pokročily práce v knihovně **VERITAS**. Mladí historikové roztřídili během roku nahromaděné materiály (zejména knihy a časopisy od nejrozličnějších dárců) a připravili si tak dobrou startovní pozici pro podzimní brigádu, kdy se chystáme opět katalogizovat nové přírůstky.

Jako poměrně fyzicky náročná se ukázala příprava otevření první (prostřední) etapy Naučné stezky valdenské a české reformace v okolí Velké Lhoty u Dačic, kam si mladí historikové také dvakrát během svého pobytu v Telči vyjeli. Nejméně schůdný, v poslední

době prakticky nepoužívaný, úsek polní cesty mezi Šachem a Radlicemi bylo nutno důkladně prokést a vysekat přerostlou travu a zkrátit větve keřů zasahující do profilu cesty. Během podzimu se bude instalovat celkem sedm informačních panelů nově vznikající stezky. V Evangelickém tolerančním areálu ve Velké Lhotě u Dačic byla, jak je zmíněno na jiném místě tohoto čísla Hlasu, zavěšena před vchod dolního kostela nová čtyřdílná vitrina. Mladí historikové se podíleli i na úpravě jejího obsahu (revize cizojazyčných překladů textů) a nově vytištěné tabule do vitriny instalovali.



Během týdenního pobytu se jako obvykle dostalo i na procházky, koupání a další doplňkový program. Protože všichni z 12 účastníků byli věřícími křesťany, zúčastnili se nedělních bohoslužeb v Telči a také každodenních ranních a večerních pobožností, které si sami připravovali. Samozřejmě byla též ochotná pomoc kuchaře v kuchyni a kolegiální zajištění úklidu na konci pobytu.

Na první pohled by se snad mohlo letošní soustředění zdát oproti minulým letům poněkud chudší a snad i částečně nevydařené. Mohu ale za organizátory bez zaváhání prohlásit, že účast všech nebyla rozhodně ani letos samoúčelná, prázdninový čas nebyl na soustředění promarněn nicneděláním, po organizační stránce jsme se dokázali vyrovnat i s nenadálou situací a dobře improvizovat. Byla za námi vidět kopa dobře odvedené týmové práce. A konečně rádi jsme se opět po delší době všichni setkali a strávili společně milé okamžiky. Možná je to někomu málo, ale já jsem přesvědčen, že my, účastníci, hodnotíme všichni letošní soustředění určitě kladně.

Za tým vedoucích sepsal Miroslav Soukup. (Foto v textu: Marie Jelínková) ■

Zprávy a oznámení

Sbor českých bratří

■ **Bedřiška Jonášová**, členka **VERITAS**, Mladá Boleslav

Uběhlo 454 let od vzniku unikátní stavby z roku 1554 – Velkého sboru českých bratří v Mladé Boleslavi. Myslím, že stojí za to na něj po letech upozornit. Pro celkové pochopení vzniku Sboru se musíme vrátit zpět, na přelom 15. a 16. století.

Čeští bratři se na Mladoboleslavsku objevili již za vlády krále Jiřího z Poděbrad, ale jejich nejslavnější boleslavská éra začala až na úplném konci 15. století, když se vrchností stali Krajířové z Krajku. Johanka z Krajku se svým synem Adamem s bratřími velmi sympatizovali a pro jejich činnost jim poskytli na předměstí Mladé Boleslavi pozemek v okolí

opuštěného bývalého minoritského kláštera. Bratři si tam zřídili bratrský dům, modlitebnu, špitál a později i školu a tiskárnu. Ale nepředbíhejme. V roce 1500 se v klášteře objevuje významná osobnost bratrského hnutí, první zdejší biskup Jednoty bratrské Lukáš Pražský. Byl to velmi plodný spisovatel a pro propagaci myšlenek Jednoty bratrské napsal kolem 150 děl. Boleslavská tiskárna na tuto produktivitu rozhodně nestačila. Toto své středisko na skále nazvali bratři Karmel, podle biblické hory.

Roku 1512 vydává král Vladislav II. tzv. jakubský mandát, kterým se zakazovala veškerá činnost Jednoty a tehdy se poprvé projevila náklonnost místní vrchnosti k bratrům. Krajířové nejen že neuposlechli tohoto příkazu, ale veřejně se k programu Jednoty přihlásili. Paní Johanka konvertovala na českobratrskou víru. K šíření vzdělanosti začala pilně přispívat tiskárna na Karmeli, založená Mikulášem Klau-diánem. Velmi brzy se podařilo českým bratrům získat i další významné šlechtice, kteří se ovšem vzhledem k tehdejším politickým okolnostem cítili ohroženi. Začali udržovat spojení s protestantskými církvemi v Německu a podle vzoru německých luteránských knížat chtěli svoji vůli projevit nějak rozhodněji a společně.



Sbor Českých bratrů v Ml. Boleslavi l. 1554.

Roku 1530 došlo v domě Jednoty bratrské v Mladé Boleslavi k manifestačnímu křtu dvaceti příslušníků panského a rytířského stavu, což bylo Ferdinandovi I. silně proti mysli. Všechny tyto události vyústily roku 1547 v otevřený stavovský odboj, který král samozřejmě odmítl tolerovat a velmi tvrdě jej potlačil. Pro boleslavské byl problém v tom, že se jej velmi aktivně účastnil i pán zdejšího panství Arnošt Krajíř z Krajku, kterému šlo tehdy přímo o život. Jen díky loajalitě jeho otce Kunráta při volbě Ferdinanda za českého krále byl zachráněn, ale doplatil na to citelně svým majetkem.

Na Karmeli bylo přes všechny zákazy živo, počet bratří se rozrůstal a tamní prostory už byly pro jejich činnost velmi stísněné. A tehdy jim pan Arnošt Krajíř nabídl stavbu nového většího sboru a pověřil tímto úkolem svého „dvorního stavitele“ Matthea Borgorelliho. Se stavbou se začalo už roku 1544, tehdy, kdy už se schylovalo ke stavovskému povstání po kterém byla Jednota postavena mimo zákon. Byla to velmi nepříznivá doba hlavně pro stavbu Sboru, která probíhala většinou tajně a po nocích. Budování takovéto velkolepé stavby trvalo celých deset let, nebylo to rozhodně jednoduché, ale přesto to bratři stihli do Velikonoc roku 1554, jak měli v úmyslu. Přes všechny oficiální zákazy a překážky slavnostní otevření bylo velkolepé. Do Mladé Boleslavi se tehdy sjelo kolem patnácti tisíc bratří z celé Evropy. Byla to sice velká sláva, ale na Ferdinanda I. už to bylo moc. Z královského dvora následovala blesková odezva, nastalo téměř okamžité zavření nového Sboru a rozsáhlá perzekuce bratrských kněží. Otevírání a zavírání Sboru se v budoucnosti pravidelně střídalo, podle toho jaká byla zrovna politická situace. Vypuzení kněží odešli. Jan Blahoslav do Ivančic, Jan Augusta byl uvězněn na dlouhých šestnáct let a v roce 1555 zemřel veliký ochránce Jednoty pan Arnošt Krajíř. Po jeho smrti byl Sbor zapečetěn a majetek zabaven. Až roku 1609 majestátem Rudolfa II. nastaly bratrům lepší časy a mohli znovu volně užívat zdejší Sbor.

Mladoboleslavský Sbor představuje největší a nejkrásnější stavbu Jednoty bratrské v jejích dějinách. Má neuvěřitelnou uměleckou i historickou hodnotu a patří ke skvostům české renesanční architektury. Je to ojedinělá stavba trojlodního bazilikového typu bez věže s použitím některých gotických prvků. Hlavní loď uzavírá půlkruhové kněžiště. Celou svou architekturou má sbor podobu starokřesťanské basiliky, což plně odpovídalo učení bratří, tj. obnovování apoštolského života. Je to zcela ojedinělá církevní památka. Bohužel po Bílé

Hoře v roce 1623 nastal konec. Sbor se dostal do správy římskokatolické církve a jejím prvním krokem bylo samozřejmě úsilí zahltit jakoukoliv vzpomínku na České bratry. Budova byla přесvčena na římskokatolický kostel sv. Václava, evangelické citáty a erby Krajířů, které zdobily za bratrské doby sloupy a stěny byly zabíleny vápnem, byly zazděny některé portály. Ovšem nejkrutější období pro Sbor nastalo tehdy, kdy se ujal vlády císař Josef II. a v rámci jeho početných reforem byl Sbor proměněn ve vojenské skladiště obilí mladoboleslavské posádky.

Začaly necitlivé zásahy do vzácného interiéru, většina oken byla zazděna, pažení na emporách odstraněno, přetěžováním kleneb na emporách byla narušena stabilita, klenby v postranních lodích pro chatrnost sneseny a nahrazeny prkennými stropy. Když bylo skladiště pro špatný stav budovy zrušeno, protože byl ve stavu, kdy už hrozilo nebezpečí jak skladu tak vojákům, kteří v něm hlídali, byl Sbor prakticky ponechán svému osudu. Nějaký čas tam sídlili ještě někteří řemeslníci. Dokonce tehdy někteří úředníci začali uvažovat docela vážně o zboření stavby (půl kila dynamitu do toho, říkali). Díky profesorovi mladoboleslavského gymnázia Františku Barešovi ale k této katastrofě nedošlo. Díky jemu koupilo budovu roku 1899 město a to rozhodlo, že v ní bude muzeum. V průběhu let 1905–1908 byl Sbor opraven. Opravy se ujal architekt Antonín Wiehl a opravil sbor v novorenezančním stylu.

Znovu byl po letech Sbor opravován před 2. světovou válkou a jeho celková obnova proběhla pak v roce 1976. V současné době slouží pro krásnou akustiku občas jako koncertní síň, ale hlavně jako síň výstavní. Je zde umístěna i stálá expozice obrazů boleslavského rodáka, básníka Františka Gellnera. Tuto budovu, která byla kdysi shromaždištěm Českých bratrů, nositelů tehdejší české vzdělanosti, lze bez nadsázky považovat za jakýsi pomník české reformace, za trvalou vzpomínku na slavné období Mladé Boleslavi, tzv. „bratrského Říma“.

O čem mj. jednal výbor VERITAS 17. května a 12. července 2008

- Na ustavujícím zasedání nového výboru **VERITAS** 17/5 byli zvoleni činovníci **VERITAS** pro funkční období 2008–2010. Moderátorkou byla zvolena dosavadní moderátorka ses. doc. PhDr. Eva Melmuková a jednatelem dosavadní jednatel br. Mgr. Miroslav Soukup. Pokladní a účetní zůstala rovněž i v novém období osvědčená ses. Bc. Marta Soukupová.
- **VERITAS** přišel dotaz studenta Univerzity v Leicesteru (Británie) Michaela R. Tedda na podrobnosti o kostele sv. Salvátora v Salvátorské ulici v Praze na Starém Městě. V análech své univerzity našel pan Tedd zprávu o vypsání velké sbírky k postavení tohoto kostela a založení evangelické reformované (sic!) koleje při něm v roce 1609. Br. jednatel mu zaslal vyžádané z webu přístupné fotografie kostela a vysvětlil mu, že v Praze jsou sv. Salvátorovi zasvěceny ještě další dva kostely. Vzhledem k omezenému času (pan Tedd potřeboval informace do oslav výročí univerzity v polovině května) se nepodařilo vysvětlit okolnosti založení kostela (zejména prokázat zcela jistě luterskou a ne reformovanou tradici kostela) na základě pramenů a literatury z naší oblasti. Nejlepším zdrojem by pro to byla samozřejmě kniha o salvátorském kostele v letech 1609–1632 z pera prof. Hrejsy. Ta ale nebyla v tak krátkém čase dostupná. Přesto nám byl pan Tedd velmi vděčný, neboť česky vůbec nerozumí, a jen díky nám se mu podařilo proniknout o něco hlouběji do problematiky, zorientovat se a informace od nás použít v referátu při oslavách.
- Do **VERITAS** v květnu přistoupil nový člen br. Bernard Martin. Díky němu se okruh zemí z nichž pochází členové **VERITAS** (ČR, Slovensko a Austrálie) rozšířil o Švýcarskou konfederaci.
- Br. jednatel Soukup poprvé oficiálně za **VERITAS** položil u pamětní desky společný věnec spoluorganizátorů vzpomínkového pietního aktu 21/6 na Staroměstském náměstí v Praze.

Péči ses. Ing. Garajové byly letos pořízeny ze sponzorských darů tři informační panely o popravených představitelích českého stavovského odboje. Byly použity k informování veřejnosti o jejich ideálech, osudech a důležitosti si jejich úsilí připomínat v současnosti.

- V průběhu letních měsíců byla uzavřena nová dohoda mezi Ekumenickou radou církví v ČR a **VERITAS** o posudcích učebnic. Je s platností na dva roky s možností prodloužení. Za **VERITAS** jsou pověřeni vypracováváním posudků ses. moderátorka, br. jednatel a členka výboru ses. Mgr. Libuše Masarová. V srpnu se pak br. jednatel vypravil na osobní setkání s novou vedoucí tajemnicí ERC v ČR ses. Mgr. Sandrou Zálabovou, aby upřesnil způsob spolupráce a vyjasnil náš postoj. Předání agendy nové vedoucí tajemnici ERC proběhlo tentokrát naprosto bez problémů.

Internetové stránky VERITAS v létě 2008

Na webové stránky **VERITAS** na Internetu přibyl v létě 2008 Informační bulletin **VERITAS** č. 16/2008, novelizované stanovy valnou hromadou v květnu 2005 a nový díl Edice tolerančních přihlášek – Berounsko. Dne 6/6/2008 dosáhlo počítadlo webových stránek hranici 20 000 unikátních návštěvníků (dle IP adresy, počítáme je od 30/5/2002). Rychlejší přírůstek v posledním roce počítadla souvisí s tím, že po generální přestavbě stránek vloni se počítadlo načítá na každé jednotlivé prohlédnuté straně, zatímco dříve bylo pouze na straně úvodní. Např. v září se denně na stránky podívalo asi 33 zájemců, počet přístupů za den v letních měsících byl díky okurkové sezoně ovšem výrazně nižší. V červenci bylo nečekaně zaznamenáno celkem 216 přístupů ze stránky, kde má svůj internetový deník (tzv. blog) Lubomír Stejskal (jeho otec pocházel z polského Zelówa). V jednom zápise L. Stejskal vyjadřuje den po letošním Husově výročí svůj zamítavý postoj k možné Husově kanonizaci. Místo vlastních argumentů prostě odkázal na sekci Stanoviska a názory webových stránek **VERITAS**, kde se nachází článek E. Melmukové „Proč nemůže být Jan Hus rehabilitován?“. Další přístupy kopírují státní svátky – v červenci byly zaznamenány zmnožené přístupy z hesla „Cyril a Metoděj“ internetové encyklopedie Wikipedia (máme tam umístěn odkaz na cyrilometodějskou duchovní tradici v rámci sekce Kruh českých duchovních tradic na webu **VERITAS**), a podobně v září to bylo 99 přechodů na svatováclavskou duchovní tradici na našich stránkách z hesla „Svatý Václav“ na Wikipedii. Mezi zobrazenými stránkami našeho webu je stále nejčastější stránka úvodní (v červenci ji ovšem trumfla stránka se zmíněným článkem o Husovi E. Melmukové), velké oblíbenosti se těší Kruh českých duchovních tradic a v září byla 199krát zobrazena stránka s Edicí tolerančních přihlášek. Od září statistický server Navrcholu.cz zkušebně zpřístupnil statistiku několika dalších sledovaných hledisek na našich stránkách, za niž se běžně musí platit. Díky tomu známe například i fráze, tedy do vyhledávače zadané výrazy, které čtenáře Internetu zavedou na naše stránky. Nejčastějším vyhledávaným výrazem, který k nám přihrál čtenáře lačnického po informacích bylo v září slovo „reformace“ (ovšem jen asi v 4,5 % případech). Koho by statistika zajímala podrobněji, může ji volně a třeba i průběžně sledovat přímo ze svého počítače na této stránce: <http://navrcholu.cz/Statistika/60497/>.

Miroslav Soukup, administrátor webu ■

Historie – paměť národa

Již třetím rokem jsme se zapojili (moderátorka **VERITAS** doc. PhDr. Eva Melmuková a člen výboru ThDr. Petr Melmuk, Th.D.) do projektu Husova institutu teologických studií podporovaném MK ČR s názvem „Historie – paměť národa, přínos významných postav českých dějin pro současnost“. Tohoto projektu se účastní např. prof. Šmahel, prof. Čornej, patriarcha CČSH dr. Butta, děkan HTF UK prof. Lášek a mnozí další. Po celé období obětavě organizují tyto akce br. ThDr. David Tonzar, Th.D., nyní biskup Pražské diecéze CČSH a jeho manželka Mgr. Hana Tonzarová, vysokoškolská pedagožka a pracovnice ústředí CČSH.

Co se týče roku 2006 (srpen – září, Brno a Železná Ruda), šlo o dvanáct příspěvků, jejich autory byli historikové i teologové. Témata se pohybovala od působení Konstantina a Metoděje v 9. století až po výraznou státnickou osobnost 20. století dr. Eduarda Beneše. Ses. moderátorka při té příležitosti osvětlila ve svém příspěvku dílo a význam Petra Chelčického, br. Melmuk se věnoval osobnosti a odkazu prvního československého prezidenta T. G. Masaryka.

Druhý projekt tohoto typu se konal na podzim roku 2007 (opět Brno a Železná Ruda). Účastnilo se jej již více než sedmdesát zájemců. Nově byly zařazeny kromě postav i významné události dějin našeho národa. Ses. Melmuková tentokrát objasňovala složitou problematiku vydání tolerančního patentu v Čechách a na Moravě včetně jeho hodnocení v české historii a br. Melmuk se soustředil na příčiny i důsledky bitvy na Bílé hoře v dějinných souvislostech.

Letos se konal již třetí ročník série těchto přednášek (tentokrát v Jánských Lázních a Železné Rudě). Také při této příležitosti se aktivně účastnila ses. moderátorka (hovořila o vzniku a vývoji Jednoty bratrské) i br. Melmuk (zamýšlel se nad postavou husitského hejtmana Jana Roháče z Dubé).

Husův Institut teologických studií v Praze (HITS) vydal již sborníky z let 2006 i 2007. Zájemci si je mohou objednat na adrese HITSu (Praha 6, V Tišině 3) nebo přímo v nakladatelství Blahoslav (Praha 6, Wuchterlova 3).

Petr Melmuk ■

Upozornění na nové publikace

- Edice tolerančních přihlášek: země Čechy, kraj 8. Beroun

Historická společnost VERITAS dává na vědomí všem zájemcům, že dokončila a připravila k distribuci druhé, doplněné a opravené vydání Edice tolerančních přihlášek z let 1781–1782. Jde o svazek:

země Čechy, kraj 8 Beroun

Svazek je rozšiřován elektronicky – volně ke stažení na webové adrese <http://veritas.evangelnet.cz>. Elektronickou verzi zasíláme též na CD-ROM. Zájemci o tištěnou verzi si ji mohou pomoci jednoduchého formuláře rovněž objednat. Formulář je k dispozici na výše uvedené internetové adrese, nebo si o něj napište na tuto adresu: Mgr. Miroslav Soukup, Sídliště 1436/17, 289 22 Lysá nad Labem; případně email: veritas@evangelnet.cz.

- Dvořák, Josef – Dvořáková-Táborská, Jana – Dvořák, Velimír: Prosečský obrozenský čtenář Josef Vávra. Nakladatelství EMAN, Benešov 2007, 120 s.

V době obrození našeho národa měla nezastupitelné místo literatura, která pronikala do širokých lidových vrstev. Studie ukazuje, jak se kniha dostávala k prostým venkovským lidem, co četli, jak obsahu rozuměli a jak na ně působil.

Jedním z obrozeneckých čtenářů byl i Josef Vávra, rodák z malého města Proseče u Skutče. Stal se předlohou pro postavu osvíceného občana Kvapila v románu Terézy Novákové „Děti čistého živého“. Tento měšťan 19. století napsal paměti, které kromě dění v Proseči i jinde, obsahují také seznam jeho četby. Seznam je neúplný a někde jsou v názvech i nejasnosti a omyly. Autoři knihy se zabývají i určením děl v čtenářově seznamu. Použili Jungmannovy Historie literatury české, Douchova knihopisného slovníku a katalogů Univerzitní knihovny v Praze. Rozbor titulů je velmi podrobný.

Vávrova rodina patřila v pobělohorské době k tajným evangelíkům, přesněji k vyznavačům „víry Beránkovy“. V rodině se zachovaly zakázané náboženské knihy, stejně jako u lidí v okolí, protože i přes silné rekatolizační snahy nebyla prosečská katolická fara až do roku 1754 obsazena. Farář sem občas dojížděl z Nových Hradů, a proto zde nebyl ideologický tlak tak silný jako jinde. Jedinou oporou víry nekatolíků byly staré knihy, které

z nich učinily horlivé čtenáře. Zde byl počátek Vávrova čtenářského zápalu. V době Vávrově (narozen 1806) zde dohasínaly zbytky hnutí „blouznivců“, které vzniklo v době temna samostatným hloubáním nad Biblí. Pohybovalo se od mystiky až k materialismu. Znalost předbělohorské literatury u Vávry je hodna obdivu. Při výběru knih se soustředil hlavně na historii, zejména českou, na cestopisy ze starší doby, politické úvahy a náboženská témata. Nečetl nic romantického nebo sentimentálního a v jeho seznamu nejsou bezcenná díla. Převládá u něho zájem o vnější hmotný svět, ale byl i vřele věřícím člověkem, který některé doktríny neuznával. Neměl rád církevní instituce, ale své povinnosti k reformované církvi plnil ochotně a rád.

Po vychození soukromé evangelické jednotřídky se vyučil u svého otce sedlářem a čalouníkem. Sedm let byl na vandru, kde získal zkušenosti, rozhled a stal se zastáncem pokroku. Celý život zastával heslo „nabývat moudrost rozumem“. Velký vliv na něho měl zejména pobyt v Ženevě, kde se setkal s osvícenským i reformovaným náboženským racionalismem. Dále to byla četba české literatury z počátku 19. století, která vycházela z humanitního klasicismu a josefinského racionalismu.

Josef Vávra byl aktivní a nebál se žádných překážek. Dvakrát si vymohl audienci u císaře. Byl také podnikavý, uměl se rychle přizpůsobit změnám podmínek. Nemohl se pro nedostatek schopných spolupracovníků rozvinout ve svém podnikání podle svých schopností. Podnikal jako sedlář, čalouník, výrobce kočárů, obchodník, malíř písma, hrnčíř, klempíř, kamnář, a při tom všem ještě zemědělec. Díky své hospodářské aktivitě se domohl na místní poměry značného jmění. Z tohoto jmění mnoho věnoval ve prospěch společnosti při své veřejné a osvětově kulturní činnosti. Hlavně rozšiřoval české knihy a noviny. Velkou společenskou aktivitu projevil zejména v roce 1848. Pochopil, že společenské změny musí být provázeny i změnami společenského vědomí. V různých situacích byl mluvčím lidu Prosečska. V posledním období svého života býval v opozici proti místním pohlavárům, kteří často sledovali vlastní zájmy a s obecním majetkem zacházeli jako s vlastním. Měl silné sociální cítění. Prosazoval řadu projektů pro blaho obce. Samozřejmě měl i řadu odpůrců, hlavně ve vedení města. Ke konci života nevycházel s rodinou dobře a 19/9/1885 si po jednom výstupu se snachou sáhl na život.

„Jeho osoba je příkladem toho, jakým způsobem probíhala aktivizace lidových vrstev a jejich zapojování do širokého proudu národní kultury, což je podstatný rys obrození“.

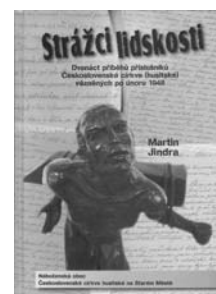
Knížka je velmi zajímavá a rozhodně stojí za přečtení.

J. Kafková

K objednání na adrese nakladatelství EMAN, Husova 656, 256 01 Benešov, nebo <http://eman.evangelnet.cz>.

- Jindra, Martin: Strážci lidskosti aneb dvanáct příběhů příslušníků ČČSH vězněných v únoru 1948. Náboženská obec Církve československé husitské v Praze 1 na Starém Městě, Praha 2008, 164 s. ISBN 80-7000-089-9

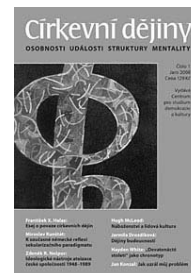
Knih nesoucí tento název a věnující se osudům politických vězňů z řad Církve československé husitské, vyšla krátce před vánočními svátky v roce 2007. Autor knihy Mgr. Martin Jindra v ní vylíčil životní příběhy šesti farářů a sedmi tzv. laiků této církve vězněných komunistickým režimem. Každá ze zúčastněných osob si nesla jiný životní kříž. Miluška Havlůvová byla tři roky nuceně odloučena od svého šestnáctiměsíčního syna, farář Oldřich Bukal zaplatil za léta v kriminálu brzkým odchodem z tohoto světa, farář Ladislav Král přežil fašistický koncentrační tábor, aby v 50. letech málem zemřel v koncentráku komunistickém atd. Zmiňované příběhy dokresluje i 36 příloh převážně církevně-politického zaměření a dvě úvodní kapitoly mapující postavení církve v Československu po roce 1945 respektive po roce 1948. Publikace je rovněž opatřena bohatou bibliografií. Vydala náboženská obec ČČSH Praha 1 Staré Město.



Kniha je k dostání na všech knihkupectvích prostřednictvím distribuční firmy Kosmas za 200 Kč (vázaná kniha, 164 stran).

- Nový časopis Církevní dějiny – osobnosti, události, struktury, mentality. Centrum pro studium demokracie a kultury v Brně.

Časopis s tímto názvem začal na jaře vycházet svým prvním číslem (plánují se dvě čísla ročně). Obsáhlou recenzi prvního čísla z pera Jiřího Nováka naleznete v 27. čísle letošního ročníku Evangelického týdeníku Kostnické jiskry (na s. 3). Časopis si lze objednat na adrese: Venhudova 17, 614 00 Brno, telefon 545 213 862, email: cd@cdk.cz, Internet: <http://www.cdk.cz>. Cena jednotlivého čísla: 129 Kč, cena pro předplatitele: 100 Kč.



Pozvánky na nejbližší akce

Nová turistická cesta v blízkosti Telče

V sobotu 25. října 2008 bude v rámci letošního Putování do Velké Lhoty slavnostně otevřena a zpřístupněna veřejnosti střední část *Cesty valdenské a české reformace*, 7 panelů na trase Klepákův mlýn, Brandlín, Radlice, rozcestí k Šachu (u cihelny), Šach, Velká Lhota, Poldovka. Oficiální zahájení s doprovodným programem bude v památkově chráněném Evangelickém tolerančním areálu ve 13.30 hodin. Příznivci putování barevnou podzimní přírodou se mohou do Velké Lhoty dostat i krásnou procházkou z Olší (už zde zaparkovat) přes vrch Bradlo s dalekým rozhledem.

Za historickou společnost **VERITAS**

Dr. Eva Melmuková, moderátorka

- **Akce pořádané společností VERITAS:**

- 25/10/2008 13.30 2. Putování do Velké Lhoty u Dačic (podzimní výlet do Střediska české reformace s odpoledním naučným programem, **tentokrát s otevřením prvního úseku Naučné stezky valdenské a české reformace**)
- 25–28/10/2008 Podzimní brigáda mladých historiků v Telči (pokračování v katalogizaci knihovny **VERITAS**)
- 13–16/5/2009 Žijeme v Evropě ve vzájemném respektu (mezinárodní konference v Telči s výjezdem do Velké Lhoty u Dačic u příležitosti 400. výročí Majestátu Rudolfa a předsednictví České republiky v Evropské unii)
- 21/6/2009 Vzpomínkové shromáždění na Staroměstském náměstí v Praze (u příležitosti 388. výročí popravy 27 představitelů českého stavovského odboje roku 1621)
- 10–17/7/2009 14. Pracovní soustředění mladých historiků v Telči (hlavní naučné téma: *Církevní koncily v letech 1215–1965*)
- 5/9/2009 3. Putování do Velké Lhoty u Dačic (zářijový výlet do Střediska české reformace s odpoledním naučným programem)

- **Další doporučené akce:**

- 8/11/2008 13.00 Sjezd Kostnické jednoty v Praze (program v Evangelickém týdeníku Kostnické jiskry nebo na webových stránkách Kostnické jednoty – sdružení evangelických křesťanů, o. s.: <http://www.evangelickytydenik.cz>)

Výzva: *Prosíme členy VERITAS, kteří v letošním roce dosud neuhradili své členské příspěvky, aby tak učinili co nejdříve, například použitím přiložené složenky. Děkujeme.*
Výbor VERITAS

Obsah tohoto čísla Hlasu

Informace Střediska české reformace

Výstava Evropské setkání v Telči – Cesta Evropou s Konferencí evropských protestantských muzeí	2
Zprávy z Evangelického tolerančního areálu ve Velké Lhotě	3
<u>Konference evropských protestantských muzeí v Beaussais v Poitou 26–30/4/2008</u>	
XXIII. Konference protestantských muzeí, 18. evropské setkání.....	3
<u>Valná hromada VERITAS 17/5/2008</u>	
Zpráva z valné hromady konané 17. května 2007 v Praze.....	4
Českokobratrské kostely/sborové domy z období 1. ČSR (<i>E. Melmuková</i>).....	6
Smlouva mezi Českou republikou a Svatým stolcem	7
<u>387. výročí poprav 27 představitelů českého stavovského odboje na Staroměstském náměstí v Praze 21. 6. 2008</u>	
Projev Miroslavy Němcové, v chrámu sv. Mikuláše na Staroměstském náměstí	10
Projev Ing. Jana Zahradila k 387. výročí staroměstské poprav	11
<u>13. pracovní soustředění mladých historiků 11–18/7/2008</u>	
Stručné shrnutí 13. pracovního soustředění mladých historiků v Telči.....	12
<u>Zprávy a oznámení</u>	
Sbor českých bratří (<i>B. Jonášová</i>)	13
O čem mj. jednal výbor VERITAS 17/5 a 12/7/2008	15
Internetové stránky VERITAS v létě 2008	16
Historie – paměť národa.....	16
Upozornění na nové publikace	17
Pozvánky na nejbližší akce	19
Kalendarium VERITAS 2009	(vložená příloha)

Vydala pro informaci svých členů:

VERITAS – historická společnost pro aktualizaci odkazu české reformace, o. s.

kontaktní adresa:

Sídlíště 1436/17

289 22 LYSÁ NAD LABEM

☎ (+420) 607 645 333

Email: veritas@evangnet.cz

Internet: <http://veritas.evangnet.cz>

Členské příspěvky (roční minimální výše v roce 2008):

výdělečně činní 200 Kč/nevýdělečně činní, důchodci, studenti 100 Kč

Prodejní cena Hlasu pro nečleny: 10 Kč

Tištěná verze Hlasu: ISSN 1802-1166

On-line verze Hlasu na Internetu: ISSN 1802-1174

bankovní spojení: 160672631/0300

© VERITAS 2008

KALENDÁRIUM (vybraná historická výročí) VERITAS 2009

?1459 † Mikuláš Biskupek z Pelhřimova, tábořský teolog

Leden

- 3. 1. 1849 * Ernest **Denis**, francouzský slavista a historik
- 6. 1. 1829 † Josef **Dobrovský**, filolog, historik
- 11. 1. 1584 obnoven mandát (Rudolfa II.) proti bratrům; mandát byl přijat svatojakubským sněmem 25. 7. 1508, vyhlášen Vladislavem II. Jagellonským 10. 8. 1508 a obnovován v letech 1547, 1575, 1584 a naposledy 22. 7. 1602
- 15. 1. 1929 * Martin **Luther King**, baptistický kazatel, bojovník za lidská práva
- 18. 1. 1409 vydán Dekret kutnohorský
- 31. 1. 1929 † Jan **Karafiát**, evangelický reformační kazatel a spisovatel, autor světoznámých Broučků

Únor

- 1. 2. 1519 † Václav **Koranda** mladší, administrátor utrakvistické konsistoře
- 29. 2. 1864 * Josef Svatopluk **Machar**, básník a prozaik

Březen

- 2. 3. 1824 † Bedřich **Smetana**, hudební skladatel
- 7. 3. 1612 Betlémská kaple oficiálně postoupena bratrům (užívána bratřími již 3 roky, tedy od roku 1609)
- 7. 3. 1799 * František Ladislav **Čelakovský**, obrozenecký básník

Duben

- 5. 4. 1889 * František Michálek **Bartoš**, evangelický historik
- 11. 4. 1769 * František Vladislav **Hek**, buditel a obrozenecký spisovatel

Květen

- 6. 5. 1879 * Bedřich **Hrozný**, orientalista a chetitolog
- 12. 5. 1884 † Bedřich **Smetana**, hudební skladatel
- 28. 5. 1924 * Jiří **Šotola**, básník a dramatik
- 27. 5. 1564 † Jan **Kalvín**, teolog a reformátor

Červen

- 8. 6. 1889 * Josef **Lukl Hromádka**, český teolog
- 21. 6. 1621 poprava 27 představitelů českého stavovského povstání na Staroměstském náměstí v Praze

Červenec

- 6. 7. 1415 † Mistr Jan **Hus** v Kostnici (upálen)
- 9. 7. 1609 vydán majestát Rudolfa II. na náboženskou svobodu, nejliberálnější zákon o svobodě svědomí v 17. století
- 10. 7. 1509 * Jan **Kalvín**, teolog a reformátor
- 14. 7. 1939 † Alfons **Mucha**, český secesní malíř

Srpen

- 8. 8. 1989 † Jiří **Šotola**, básník a dramatik

Září

- 4. 9. 1439 † Mistr **Křišťan z Prachatic**, husitský teolog, lékař, astronom, matematik
- 14. 9. 1564 * **Karel starší ze Žerotína**, politik, hlava moravských nekatolických stavů

Říjen

- 11. 10. 1424 † Jan **Žižka** z Trocnova, geniální husitský vojevůdce
- 16. 10. 1439 † v Kolíně kněz **Ambrož** z Hradce Králové
- 28. 10. 1918 vznik samostatného Československa
- 31. 10. 1517 světový den reformace (Martin Luther v tento den vyvěsil na dveře kostela ve Wittenbergu svých 95 tezí)

Listopad

- 19. 11. 1449 † **Kunhuta ze Šternberka**, první manželka Jiřího z Poděbrad (chudých máti)
- 21. 11. 1694 * **Voltaire**, francouzský filozof, historik a dramatik
- 26. 11. 1939 † Arne **Novák**, literární historik a kritik

Prosinec

- 8. 12. 1369 † Konrád **Waldhauser**, pražský kazatel a předchůdce reformace
- 12. 12. 1569 † Matěj **Červenka**, biskup a spisovatel Jednoty Bratrské
- 26. 12. 1969 † Josef **Lukl Hromádka**, český teolog
- 31. 12. 1589 † Jan **Kapita**, jeden z překladatelů Kralické bible